

**UCHWAŁA NR XXXII/433/2016
RADY MIEJSKIEJ W CZELADZI
z dnia 19 grudnia 2016 r.**

w sprawie przyjęcia „Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych dla Miasta Czeladź na rok 2017”.

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity Dz. U. z 2016r. poz. 446 z późn. zm.), art. 4¹ ust. 2 ustawy z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tekst jednolity Dz. U. z 2016r. Poz. 487 z późn. zm.).

**Rada Miejska w Czeladzi
uchwala, co następuje:**

- § 1.** Przyjmuje się „Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych dla Miasta Czeladź na rok 2017” w brzmieniu według załącznika do niniejszej uchwały.
- § 2.** Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta Czeladź.
- § 3.** Uchwała wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2017r.

UZASADNIENIE

Zgodnie z ustawą o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi profilaktyka i rozwiązywanie problemów alkoholowych należy do zadań własnych gminy, a podstawą tego zdecentralizowanego systemu są gminne programy profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, które zgodnie z art. 4¹ ust. 2 ustawy powinny być uchwalane corocznie przez radę gminy i finansowane ze środków własnych gminy, pochodzących z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych.

GMINNY PROGRAM PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH DLA MIASTA CZELADŹ NA ROK 2017

I ROZDZIAŁ

1. Postanowienia ogólne

Program przedstawia zadania własne gminy wynikające z art. 4¹ ustawy z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Zgodnie z treścią tej ustawy zadania w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi wykonuje się przez odpowiednie kształtowanie polityki społecznej, w szczególności: tworzenie warunków sprzyjających realizacji potrzeb, których zaspokajanie motywuje powstrzymanie się od spożywania alkoholu; działalność wychowawczą i informacyjną; ograniczanie dostępności do alkoholu; leczenie, rehabilitację i reintegrację osób uzależnionych od alkoholu; zapobieganie negatywnym następstwom nadużywania alkoholu i ich usuwanie oraz przeciwdziałanie przemocy w rodzinie. Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na rok 2017 jest kontynuacją zadań realizowanych w mieście Czeladź od 1998 roku. Niniejszy dokument opracowany został w oparciu o Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta Czeladź przyjętą na lata 2016 – 2022 oraz cele operacyjne, dotyczące przeciwdziałania alkoholizmowi określone w Narodowym Programie Zdrowia tj.:

- prowadzenie działań informacyjno-edukacyjnych, w tym kampanii edukacyjnych, dotyczących ryzyka szkód wynikających ze spożywania alkoholu dla konsumentów i ich otoczenia;
- upowszechnianie informacji dotyczących zjawiska przemocy w rodzinie i możliwości przeciwdziałania przemocy w rodzinach, w szczególności z problemem alkoholowym;
- podnoszenie kompetencji przedstawicieli instytucji działających w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów wynikających z używania alkoholu, w tym w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
- podnoszenie kompetencji osób pracujących z dziećmi i młodzieżą w zakresie skutecznych oddziaływań profilaktycznych oraz udzielających pomocy dzieciom z rodzin z problemem alkoholowym;
- poszerzanie i udoskonalanie oferty, upowszechnianie oraz wdrażanie uniwersalnych programów profilaktycznych rekomendowanych w ramach Systemu rekomendacji programów profilaktycznych i promocji zdrowia psychicznego, w tym programów profilaktyki uniwersalnej, które biorą pod uwagę wspólne czynniki ryzyka problemów alkoholowych i innych zachowań ryzykownych i czynniki chroniące, wspierające prawidłowy rozwój;
- poszerzenie i udoskonalanie oferty, upowszechnianie oraz wdrażanie programów rozwijających kompetencje wychowawcze rodziców i wychowawców sprzyjające kształtowaniu postaw i zachowań prozdrowotnych dzieci i młodzieży;
- zwiększanie dostępności i podnoszenie jakości specjalistycznych świadczeń w zakresie leczenia uzależnienia od alkoholu;
- wspieranie działalności środowisk abstynenckich;
- zwiększanie dostępności i podniesienie jakości pomocy dla osób doznających przemocy w rodzinie, w szczególności z problemem alkoholowym.

2. Stosowane w Programie skróty:

GPPiRPA – Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

GKRPA – Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

PARPA – Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

MOPS – Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej

I. Cele strategiczne Programu

1. Zapobieganie powstawaniu nowych problemów alkoholowych.
2. Zmniejszanie rozmiarów problemów, które aktualnie występują.

3. Zwiększanie zasobów niezbędnych do radzenia sobie z już istniejącymi problemami.

II. Cele operacyjne Programu

1. Ograniczenie i zmiana struktury spożycia alkoholu.
2. Zmiana zachowań i postaw mieszkańców miasta Czeladź w sytuacjach związanych z alkoholem.
3. Wdrożenie nowoczesnych form profilaktyki kierowanej w szczególności do dzieci i młodzieży.
4. Budowanie skutecznych form kontroli prawnej i społecznej nad szkodliwymi formami postępowania osób nadużywających alkoholu (w szczególności przeciwdziałania przemocy w rodzinie).
5. Zwiększenie skuteczności i dostępności terapii w zakresie nowoczesnych strategii i metod rozwiązywania problemów alkoholowych.

III. Realizatorzy Programu

1. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, powołana Zarządzeniem Burmistrza, działająca w zakresie:

- inicjowania i koordynowania polityki gminy wobec problemów alkoholowych;
- prowadzenia kontroli przestrzegania warunków sprzedaży napojów alkoholowych w Czeladzi;
- występowania z wytyczaniem priorytetów Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

2. Punkt Informacyjno - Konsultacyjny – porady terapeutów w zakresie uzależnień, porady prawne oraz porady w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

3. Poradnia Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia - poradnictwo i terapia dla osób uzależnionych i ich rodzin.

4. Organizacje pozarządowe, ruchy i społeczności trzeźwościowe - poradnictwo, prowadzenie grup wsparcia, samopomoc, terapia społeczna.

5. Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna – poradnictwo, diagnoza, prowadzenie wczesnej interwencji w uzależnieniach.

6. Wydział Edukacji i Polityki Społecznej UM Czeladź – koordynator GPPIRPA.

7. Czeladzkie placówki oświatowe – prowadzenie profilaktyki uniwersalnej ukierunkowanej na dzieci i młodzież oraz rodziców posiadających dzieci w wieku szkolnym.

8. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej – Zespół ds. wspierania opiekunów – wychowawczego rodziny – prowadzenie profilaktyki selektywnej ukierunkowanej na dzieci i młodzież oraz rodziców, którzy ze względu na sytuację społeczną, rodzinną, środowiskową są narażeni na większe od przeciętnego ryzyko występowania problemów alkoholowych.

9. Ośrodek Wspierania Dziecka i Rodziny- Filia w Czeladzi – placówka wsparcia dziennego prowadzona w formie opiekuńczej.

10. Inne podmioty realizujące zadania Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

IV. Źródła finansowania Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

1. Źródłem finansowania zadań GPPIRPA są środki budżetu Gminy pochodzące z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych.

2. Zadania realizowane w ramach niniejszego Programu mogą być również finansowane z dotacji celowych wojewody, środków PARPA, zapisów, darowizn oraz innych wpływów od instytucji, osób prawnych i fizycznych.

3. Ramowe stawki wynagrodzeń za poszczególne formy działań i usług określa PARPA, przy czym ustala się wynagrodzenie dla członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w wysokości 200,00 zł brutto za udział w pracach GKRPA.

V. Diagnoza - używanie alkoholu przez młodzież

We wrześniu i październiku 2015r. na terenie Czeladzi przeprowadzono badania pn. „Diagnoza skali zachowań ryzykownych w obszarze używania substancji psychoaktywnych uczniów szkół podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych”. Badaniem objęto 667 uczniów w wieku gimnazjalnym (kl. I-III), ponadgimnazjalnym (kl. I-III liceum, kl. I-IV technikum), oraz 185 uczniów z szóstych klas szkół podstawowych (81% całej populacji).

Z dokumentu wynika iż:

- co jedenasty uczeń ostatniej klasy szkoły podstawowej zna smak piwa, natomiast co piąty wina;

- niemal 50% gimnazjalistów deklaruje, że doświadczyło spożywania alkoholu, najczęściej wybierane było piwo oraz wino;
- wskazywane wybory sugerują chęć eksperymentowania w sposób bezpieczny, z zachowaniem kontroli nad własnymi reakcjami;
- uczniowie posiadający słabsze oceny z zachowania o wiele częściej deklarują inicjację alkoholową;
- zachowania ryzykowne w tym obszarze o wiele bardziej cechują chłopców niż dziewczęta;
- czynniki prowadzące uczniów do inicjacji alkoholowej rozkładają się na dwie grupy: a) indywidualne motywacje oraz b) wpływy socjalizacyjne.

Indywidualne motywacje nieuwarunkowane są zdecydowanie najliczniejsze i składają się na nie: zaspokojenie ciekawości, działanie bezmyślne, chęć dobrej zabawy, rzadziej chęć bycia dorosłym. Indywidualne motywacje uwarunkowane znacznie rzadziej ujawniły się w badaniach i są to: ucieczka od rzeczywistości, łatwa dostępność, nuda, problemy rodzinne lub szkolne.

Wpływy socjalizacyjne były zdecydowanie najrzadziej wskazywane przez uczniów i wiążą się z funkcjonowaniem w grupie rówieśniczej oraz negatywnymi wzorcami w domu rodzinnym.

W badaniach ujawniły się deficyty we współpracy szkół z instytucjami realizującymi różne formy działań z uczniami. Brak bieżącej komunikacji dotyczącej dalszego toku właściwego w tych instytucjach postępowania wobec uczniów utrudnia podejmowanie skorelowanych działań pedagogicznych, form i metod pracy wychowawczej na terenie szkoły. Z tego też powodu zapisy niniejszego dokumentu duży nacisk kładą na współpracę pomiędzy instytucjami, stowarzyszeniami i innymi podmiotami służącymi rozwiązywaniu problemów alkoholowych.

Aby zobrazować skalę zjawiska nadużywania alkoholu w Czeladzi warto przybliżyć dane z prac Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (stan na 30.11.2016):

- wpłynęło 51 wniosków dot. osób nadużywających alkoholu o zastosowanie wobec nich obowiązku leczenia odwykowego,
- odbyło się 12 posiedzenie Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, na których rozpatrzono łącznie 175 spraw osób nadużywających alkoholu,
- skierowano 16 wniosków do Sądu o zastosowanie obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego.

Warto w tym miejscu wspomnieć o zależności pomiędzy stanem nietrzeźwości a stosowaniem przemocy. 88% sprawców przemocy było pod wpływem alkoholu w momencie zgłoszenia przez ofiarę faktu przemocy w rodzinie. Na przestrzeni ostatnich lat obserwuje się w Czeladzi wzrost liczby wszczętych procedur „Niebieskie Karty”. W 2012r. było ich 47 podczas, gdy rok później już 87. Lata 2014 i 2015 oscylują wokół liczby 80 wszczętych procedur, dlatego istotnym elementem programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych jest również ochrona przed przemocą.

II ROZDZIAŁ

Zadania Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Zadanie 1.

Zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu poprzez:

1. działalność Punktu Informacyjno – Konsultacyjnego - udzielanie pomocy terapeutycznej, prawnej i informacji osobom uzależnionym i ich rodzinom;
2. działalność placówek służby zdrowia udzielających pomocy medycznej, terapeutycznej osobom z problemem alkoholowym;
3. funkcjonowanie telefonu zaufania – udzielanie porad osobom uzależnionym i ich rodzinom;
4. działalność Klubu Abstynenta „Metamorfoza” oraz innych stowarzyszeń i ruchów trzeźwościowych – pomoc rehabilitacyjna;
5. działalność Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej w zakresie prowadzenia tzw. wczesnej interwencji w uzależnieniach w stosunku do uzależnionych, jak i ich rodzin, pomoc rodzinom z problemem uzależnień;
6. organizację wyjazdów terapeutycznych dla osób uzależnionych i współuzależnionych;
7. kierowanie osób realizujących zadania GPPiRPA na szkolenia z zakresu rozwiązywania problemów alkoholowych (w tym finansowanie szkoleń w zakresie uzyskania tytułu specjalisty psychoterapii uzależnień i/lub instruktora terapii uzależnień);

8. dofinansowanie udziału w konferencjach, sympoziach i innych formach spotkań związanych z podnoszeniem kwalifikacji osób pracujących na rzecz uzależnionych i ich rodzin;
9. organizowanie innych form rehabilitacyjnych dla osób uzależnionych: udział w zawodach sportowych, udział w inicjowaniu działań z zakresu kultury, itp.
10. zakup programów zdrowotnych i promocji zdrowia, zakup materiałów edukacyjnych dla pacjentów i terapeutów, finansowanie wyposażenia placówek leczenia odwykowego (w celu ułatwienia realizacji programów leczenia – psychoterapii), itp.

Zadanie 2.

Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie poprzez:

1. działalność Punktu Informacyjno - Konsultacyjnego zatrudniającego specjalistę ds. przemocy w rodzinie i prawnika;
2. działalność GKRPA w zakresie:
 - przeprowadzania rozmów interwencyjno – motywacyjnych i kierowania na badania pozwalające określić stopień uzależnienia od alkoholu;
 - kierowania do sądu wniosków o wszczęcie postępowania w sprawach zastosowania obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu;
 - współpracy z kuratorami sądowymi wykonującymi nadzór nad osobami poddanymi leczeniu odwykowemu;
 - podejmowania działań na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w ramach współpracy z Zespołem Interdyscyplinarnym;
3. współpracę z instytucjami, organizacjami pozarządowymi i samopomocowymi zajmującymi się statutowo profilaktyką problemów alkoholowych i udzielaniem pomocy osobom uzależnionym i współuzależnionym, zagrożonym lub doświadczającym przemocy domowej;
4. finansowanie szkoleń przedstawicielom jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, GKRPA, policji, pracowników oświaty i ochrony zdrowia z zakresu pomocy rodzinom, w których występują problemy alkoholowe;
5. finansowanie szkoleń przedstawicielom jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, GKRPA, policji, pracowników oświaty i ochrony zdrowia mających na celu podnoszenie kompetencji z zakresu rozwiązywania problemów wynikających z używania alkoholu;
6. opracowywanie materiałów badawczych i informacyjnych.

Zadanie 3.

Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, artystycznych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo – wychowawczych i socjoterapeutycznych poprzez:

1. realizację programów profilaktycznych z obszaru profilaktyki uniwersalnej, selektywnej i wskazującej, kontynuacja takich działań jak: „Bezpieczne Przedszkole”, „Bezpieczna Szkoła” oraz szkolne programy profilaktyki;
2. doskonalenie pedagogów szkolnych w zakresie przedsięwzięć profilaktycznych (w tym zakup materiałów edukacyjnych);
3. podejmowanie działań o charakterze informacyjno-edukacyjnym dot. m.in. ryzyka szkód wynikających ze spożywania alkoholu;
4. prowadzenie zajęć pozalekcyjnych jako alternatywnej formy spędzania czasu wolnego wobec nałogów (zajęcia opiekuńczo – wychowawcze, zajęcia artystyczne, zajęcia sportowe itp.) w tym zakup materiałów koniecznych do prowadzenia zajęć pozalekcyjnych;
5. dożywianie dzieci uczestniczących w zajęciach opiekuńczo – wychowawczych i terapeutycznych;
6. dofinansowanie zatrudnienia pracowników merytorycznych MOPS-u (zespołu ds. opiekuńczo – wychowawczego rodziny), realizujących program profilaktyczny;
7. finansowanie szkoleń i organizowanie konferencji przedstawicielom różnych grup zawodowych zajmujących się profilaktyką;
8. organizowanie i współorganizowanie wyjazdów terapeutycznych i profilaktycznych dla dzieci i młodzieży;

9. organizowanie i współorganizowanie profilaktycznych akcji w okresie ferii zimowych i letnich (m.in. w formie półkolonii);
10. prowadzenie cyklicznych spotkań środowiskowych w ramach prowadzonych programów profilaktycznych, kampanii profilaktycznych;
11. organizację sportowych i kulturalnych imprez o charakterze profilaktycznym dla dzieci i młodzieży;
12. propagowanie informacji o zasobach lokalnej koalicji trzeźwościowej, idei związanych ze zdrowym stylem życia w lokalnych mediach;
13. prowadzenie działalności edukacyjnej poprzez zapewnienie możliwości udziału w: programach profilaktycznych, spektaklach teatralnych, konkursach profilaktycznych, akcjach trzeźwościowych i innych formach działalności profilaktycznej;
14. prowadzenie działań na rzecz przeciwdziałania nietrzeźwości na drogach;
15. zakup lub wydawanie materiałów edukacyjnych i informacyjnych;
16. dofinansowywanie innych działań związanych z propagowaniem idei trzeźwościowych.

Zadanie 4.

Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służących rozwiązywaniu problemów alkoholowych poprzez:

1. doposażenie instytucji i stowarzyszeń zajmujących się rozwiązywaniem problemów alkoholowych, profilaktyką uzależnień w zakresie zgodnym z niniejszym programem;
2. umożliwienie uczestnictwa w szkoleniach, konferencjach i innych formach podnoszenia kwalifikacji w zakresie udzielania pomocy osobom uzależnionym i ich rodzinom oraz w zakresie działań profilaktycznych przedstawicielom instytucji, stowarzyszeń i osobom fizycznym;
3. przyznawanie dotacji dla organizacji pozarządowych w zakresie realizacji zadań związanych z przeciwdziałaniem patologiom społecznym;
4. bieżąca pomoc merytoryczna i finansowa dla instytucji i organizacji zajmujących się rozwiązywaniem problemów uzależnień.

Zadanie 5.

Podjęcie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13¹ i 15 ustawy o wychowaniu w trzeźwości oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego poprzez:

1. składanie wniosków do organów Policji o przeprowadzenie postępowania przygotowawczego w przypadku łamania zakazu sprzedaży alkoholu nieletnim lub osobom nietrzeźwym oraz w przypadku złamania zakazów promocji i reklamy napojów alkoholowych;
2. kierowanie wniosków do Sądu w uzasadnionych przypadkach.

Zadanie 6.

Wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez:

1. finansowanie zajęć reintegracyjnych dla osób uzależnionych od alkoholu.

III ROZDZIAŁ

1. Kryteria oceny efektywności Programu

Wskaźniki efektywności Programu:

- liczba pacjentów Poradni terapii uzależnienia od alkoholu i współuzależnienia,
- liczba osób konsultowanych w PIK,
- liczba osób objętych pomocą MOPS z powodu problemów alkoholowych,
- liczba osób objętych programami profilaktycznymi,
- liczba osób przeszkolonych w zakresie udzielania pomocy osobom uzależnionym i ich rodzinom,
- liczba interwencji Straży Miejskiej i Policji wobec naruszania warunków sprzedaży i spożywania napojów alkoholowych w miejscach publicznych.

2. Kontrola realizacji Programu

1. Naczelnik Wydziału Edukacji i Polityki Społecznej składa sprawozdanie z realizacji działań programowych Burmistrzowi Miasta do końca I kwartału za rok poprzedni.
2. Burmistrz Miasta składa sprawozdanie z realizacji GPPiRPA Radzie Miejskiej raz w roku.